

Vergaderjaar 1987-1988

20 384

Wijziging van de Algemene Ouderdomswet en enige andere wetten (wijziging van het uitkeringssysteem op grond van de Algemene Ouderdomswet voor gehuwde pensioengerechtigden alsmede handhaving van de gelijkstelling van niet-gehuwde personen met gehuwden of echtgenoten en handhaving van het ouderdomspensioen voor éénoudergezinnen)

Nr. 11

EINDVERSLAG

Vastgesteld 17 februari 1988

De vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ acht met een tijdige beantwoording van de hierna volgende vragen en opmerkingen de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden behoefte nogmaals de vraag met betrekking tot een inkomensafhankelijke toeslag aan de orde te stellen in het kader van de Europese richtlijnen. Zij hadden de indruk dat in beroepszaken de inkomensafhankelijke toeslag alleen terecht werd geacht wanneer vaststond dat het uitkeringen ter «laagte» van het sociaal minimum betrof. Zijn er uitspraken geweest met betrekking tot de AOW en de toeslag of andere toeslagen op uitkeringen die in dit kader relevant geacht kunnen worden (bijvoorbeeld uitspraken m.b.t. de Toeslagenwet, waar ook sprake is van een aanvulling op een uitkering waarbij bepaalde inkomensbestanddelen buiten beschouwing zijn gelaten)?

De leden van de P.v.d.A.-fractie realiseerden zich dat een eventuele strijdigheid van toeslagen in de AOW met het Europese recht problemen zou opleveren zowel voor de thans vigerende wet als voor de voorgestelde wet. Zij achtten het *desalniettemin noodzakelijk dat er absolute duidelijkheid zou bestaan over de rechtmatigheid van toeslagen in een situatie waar niet per definitie kan worden gesproken over een «sociale prestatie die het bestaansminimum garandeert»*. De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten verder nogmaals om, in het kader van de huidige inzichten en uitspraken, een nadere reactie op het destijds uitgesproken «minderheidsadvies» van de Emancipatieraad.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden verder geïnformeerd willen worden over de mate waarin verwacht kan worden dat in 1990 de pensioenfondsen wel naar systematiek zouden zijn aangepast aan een herziene AOW.

¹ Samenstelling:

Leden: Nypels (D66), Weijers (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), voorzitter, Beckers-de Bruijn (PPR), Spieker (PvdA), Moor (PvdA), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), onder-voorzitter, Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Groenman (D66), Oomen-Ruijten (CDA), Ter Veld (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Linschoten (VVD), Alders (PvdA), Kamp (VVD), Nijhuis (VVD), Leijnse (PvdA), Doelman-Pel (CDA), G. Terpstra (CDA), Van Gelder (PvdA), De Leeuw (CDA), Biesheuvel (CDA).

Plv. leden: Tommel (D66), Wolters (CDA), B. de Vries (CDA), Van Es (PSP), Worrell (PvdA), Kok (PvdA), Van Iersel (CDA), Hageman (PvdA), Korthals (VVD), Engwirda (D66), De Kok (CDA), Van der Vlies (SGP), Melkert (PvdA), De Grave (VVD), Wöltgens (PvdA), Franssen (VVD), Schutte (GPV), Knol (PvdA), Paulis (CDA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Vliegthart (PvdA), Tuinstra (CDA), Leerling (RPF).

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden ook nader willen weten of de oplossing om voor de totale pensioenopbouw echtgenoten (en daarmee gelijkgestelden) elkaars AOW toe te rekenen niet in strijd moet worden geacht met de «vierde richtlijn» met betrekking tot de aanvullende pensioenvoorziening. Deze leden waren niet erg gelukkig met de wijze waarop het kabinet hun vragen in het voorlopig verslag over deze toerekening had beantwoord. Zij wezen er dus nogmaals op dat in de gekozen systematiek naar hun indruk grote wrijving ontstaat (zij verwezen naar ondermeer de bladzijden 58 e.v. van het SER-advies 84/02) tussen de gekozen AOW-systematiek en de aanvullende pensioenen. Kan worden verwacht, zo ja op welke gronden, dat deze problematiek tijdig zal zijn opgelost en dat de veronderstelde oplossing als niet strijdig met de vierde richtlijn kan worden aangemerkt?

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten verder nadere informatie over de wijze waarop de SVB thans omgaat met het begrip «samenleefvorm».

De leden van de P.v.d.A.-fractie merkten op dat, zoals zij ook al tijdens het mondeling overleg van 22 oktober 1987 hadden gesteld, de thans voorgestelde systematiek geen inkomensverbetering teweeg brengt voor (echt)paren waarvan de jongste partner een inkomen geniet lager dan f 14 400 bruto en duidelijk bevoordelend uitwerkt naar (echt)paren waarvan de jongste partner een inkomen heeft boven de f 20 000 bruto. Het bleef hun ontgaan hoe in economisch moeilijker tijden een dergelijke keuze gemaakt zou kunnen worden. Naar hun oordeel waren er andere prioriteiten dan deze.

Wel bleven de leden van de P.v.d.A.-fractie van oordeel dat als gekozen wordt voor een 70% variant met aftopping in plaats van voor een 50% variant met toeslagen de keuze ook helder en ondubbelzinnig zou moeten zijn. Zij constateerden dat in het betoog soms wordt uitgegaan van een 50% variant met een toeslag van 20%-punt voor alleenstaanden alsmede voor echtparen waarvan de jongere partner nog geen 65 jaar is geworden. Met andere woorden de 50% variant is in het denken van het kabinet kennelijk ten dele overeind gebleven. Dat maakte het, meenden de leden van de P.v.d.A.-fractie, nog moeilijker om de denklijn van het kabinet te volgen.

Aftopping impliceert naar hun mening een keuze voor aftopping daar waar beider AOW gezamenlijk boven de 100% zou uitkomen, uitgaand van een individueel recht van 70%. Het is toch onverklaarbaar voor betrokkenen waarom wel recht op 70% AOW zou bestaan als iemand samenwoont met een jongere partner die wel over een eigen inkomen beschikt en geen recht meer op 70% wanneer de partner als gevolg van het bereiken van de 65-jarige leeftijd niet over een eigen inkomen beschikt? De thans vigerende AOW was, meenden deze leden, veel consistentier. Als dan toch gekozen wordt voor een nieuw systeem moet dat, meenden de leden van de P.v.d.A.-fractie, ook consistent gebeuren. Zij verzochten het kabinet dan ook het wetsvoorstel tenminste in die zin te wijzigen dat, wanneer de partner geen of geen volledig recht op AOW heeft, de aftopping plaatsvindt vanaf 100% AOW en de 70% uitkering ongewijzigd te laten wanneer beide partners gezamenlijk daar niet aan toe komen.

De leden van de fractie van D66 vestigden de aandacht op de uitspraak van de Raad van Beroep te Amsterdam d.d. 29 december 1987. Deze uitspraak roept naar hun mening vragen op over de toelaatbaarheid van toeslageregelingen in de AOW. Dezelfde overwegingen die de Raad van Beroep ertoe brachten uit te spreken dat het systeem van kostwinnerstoelagen in de AAW niet strookt met de 3e E.G.-richtlijn inzake gelijke behandeling van mannen en vrouwen, gelden immers ook voor de AOW. Dat is het geval zowel voor de huidige AOW als voor de toekomstige AOW indien het nu voorliggende wetsvoorstel van kracht

wordt. Wanneer de huidige en de door de regering nu voorgestelde toeslagenregeling in de AOW de toets van de 3e E.G.-richtlijn niet kunnen doorstaan, welke maatregelen zullen dan worden genomen om de Algemene Ouderdomswet aan te passen? Verdient het geen aanbeveling de gevolgen van de uitspraak van de Raad van Beroep in Amsterdam eerst zorgvuldig te laten uitzoeken alvorens per 1 april a.s. de inkomensvoets voor partners beneden de 65 jaar in te voeren? Het lijkt minder zinvol deze administratief bewerkelijke inkomensvoets bij de AOW-toeslagen voor korte tijd in te voeren, als later blijkt dat kostwinnersvoetslagen zelf onder meer op grond van de 3e E.G.-richtlijn zouden moeten worden afgeschaft. Is het niet beter in verband hiermee de invoering van de inkomensvoets op te schorten en de huidige toeslagenregeling in de AOW tijdelijk te continueren, totdat zeker is aan welke eisen een nieuwe AOW-regeling moet voldoen om in overeenstemming te zijn met de uitspraken van de Raad van Beroep te Amsterdam over de gelijke behandeling van mannen en vrouwen, zo vroegen de leden van de fractie van D66 ten slotte.

De voorzitter van de commissie,
Kraaijeveld-Wouters

De griffier voor dit verslag,
Koppen